zerowastecities.eu

#ZeroWasteCities

Newporti történet

A Walesben található Newport városának példája ékesen bizonyítja, hogy amennyiben a szelektívulladék-gyűjtő rendszerek a mennyiséggel szemben a minőséget helyezik előtérbe, akkor világbajnok eredményeket lehet elérni, miközben a lakosok költségei is csökkennek.

ZERO WASTE EUROPE

HUMUSZ szövetség

Brüsszel, 2021. március

Newportban a Wastesavers (Szemétmentők) elnevezésű társadalmi vállalkozás a Városi Tanáccsal együttműködve az egyik legjobban strukturált szelektívhulladék-gyűjtési rendszert valósította meg Európában.

2019-ben Newport Városi Tanácsa 66%-os újrahasznosítási arányt ért el egy olyan rendszer bevezetésével, amely a közösségi szerepvállalás és az átgondolt támogatás révén a minőséget helyezte előtérbe a mennyiséggel szemben. A rendszer ráadásul az egyik legalacsonyabb költséggel járt a háztartások számára egész Walesben.

Newport története azt bizonyítja, hogy ha a szelektívulladék-gyűjtő rendszerek a mennyiséggel szemben a minőséget helyezik előtérbe, és komolyan befektetnek a közösséggel való érdemi együttműködésbe, akkor jól megtervezett berendezésekkel kombinálva világelső eredményeket lehet elérni, miközben a helyi lakosok költségei is csökkennek.

KONTEXTUS

A walesi Newport területe valamivel több mint 115 km-t ölel fel, beleértve a várost és a környező területeket is. Lakossága 145.000 fő, az Anglia és Wales közötti vízi kapunál fekszik. Newport egy élénk, multikulturális város, amely gazdag ipari örökséggel rendelkezik, és ahol a hagyományos iparágak megférnek az új elektronikai és pénzügyi szolgáltató ágazatok mellett. A Wastesavers, Newport szelektívhulladék-gyűjtő vállalata eredetileg csak bútorok újra-hasznosításával foglalkozott.
Ma a Wastesavers egy olyan társadalmi vállalkozás, amely szolgáltató lábbal is rendelkezik: a Newport Városi Tanáccsal kötött szerződést a begyűjtési és újrahasznosítási szolgáltatások elvégzésére. A Wastesavers a nyereségét a helyi közösség és az érintettek, nem pedig a részvényesek és igazgatósági tagok javára fordítja. Jelenleg több mint 100 embert foglalkoztatnak a szemétgyűjtő és a újrahasznosítási műveletekben, valamint az újrahasználati és az oktatási célú jótékonysági munkájuk révén.

A VÁLTOZÁS KATALIZÁTORA – az EU hulladéklerakókról szóló irányelve

Wales először 1999-ben választotta meg saját, decentralizált kormányát, ami egybeesett az EU hulladék-lerakókról szóló irányelvének hatálybalépésével. Ebben az időben Wales a hulladék 97%-át olcsó hulladéklerakókban helyezte el, a jellemző díj kevesebb mint 10 font (11,50 EUR) volt tonnánként. A hulladéklerakóktól való nagyfokú függősége miatt az Egyesült Királyság 2016 és 2020 között négyéves haladékot kapott a vonatkozó uniós irányelv teljesí-tésére, amely a hulladéklerakókba kerülő szerves hulladék mennyisé-gének az 1995-ös szint 35%-ára való csökkentését tűzte ki célul.

Az irányelv bevezetését követően az Egyesült Királyság kormánya tonnánként 7 font (8 EUR) hulladéklerakási adót vezetett be, amely évről évre enyhén emelkedett. Azzal együtt, hogy a helyi hatóságok számára lehetővé vált, hogy e költség 20%-át visszakapják a hulladéklerakó közelében található „helyi közösségek kompenzálására”, a walesi helyi hatóságok számára a gazdasági helyzet megváltozott, az újrahasznosítás került előtérbe.

A Wastesavers azonnal kifejlesztette szelektívhulladék-gyűjtési rendszerét, amint erre 1997-től, az EU hulladéklerakási irányelvének hatálybalépésétől kezdve lehetőség nyílt. A Wastesavers 1997-ben kezdte meg havi gyakorisággal az újrahasznosítható anyagok gyűjtését 5000 háztartásban.

Kezdetben egy 55 literes gyűjtőedényt biztosítottak a háztartásoknak az összes újrahasznosítható anyag számára, 2004-ben pedig egy második kukát is adtak a műanyagok gyűjtésére. Newportban a háztartások közel felét szolgálták ki, mire a 2000-es évek közepétől megkezdődött a nagyobb újrahasznosítási beruházás.

Wales első hulladékstratégiáját 2002-ben tették közzé, amikor a walesi lakosok évente kb. 500 kg/fő települési szilárd hulladékot termeltek éves szinten.

A stratégiában kitűzött célok között szerepeltek azok a célok is, amelyeket az Unió jogszabályai az egész Egyesült Királyságra vonatkozóan határoztak meg.

2010-ben Wales közzétette az „Útban a hulladékmentesség felé” című frissített nemzeti hulladékstratégiát, amelynek célja, hogy az erőforrás-hatékonyság és a hulladék-gazdálkodás hosszú távú, 2050-ig szóló keretrendszerén keresztül a korábbi program során elért sikerekre építsen. Ennek érdekében a walesi helyi hatóságok a következő törvényi újrahasznosítási célokat tűzték ki:

- 2015/16-ig 58%
- 2019/2020-ig 64%
- 2025-ig 70%.

1. kép: Romaquip autó, Wastesavers.

A CLEANSTREAM HULLADÉKGYŰJTÉSI MODELL

2000-ben a Cylch-Wales Közösségi Újrafeldolgozási Hálózat *Cleanstream – Wales Erőforrás-helyreállítási Rendszere* címmel írásos stratégiát dolgozott ki, hogy segítse a walesi kormány munkáját. A Cleanstream rendszert 2002-ben és 2010-ben felhasználták a nemzeti újrafeldolgozási stratégia megalkotásához. Azóta a modell széleskörű elismerésre tett szert, jelenleg a walesi hulladékgyűjtési tervezet (Collections Blueprint) alapját képezi. A tervezet leírja a walesi kormány háztartásihulladékgyűjtésre vonatkozó ajánlott szolgáltatási modelljét. Az önkormányzati ágazati tervben 2011-ben közzétett modellbe ágyazódik az a rendszer, amellyel napjainkra nagymértékű és minőségi újrafeldolgozást, jelentős költségmegtakarítást és fontos környezeti és társadalmi előnyöket értek el.
2003/4. negyedévében az Európai Regionális Fejlesztési és Szociális Alap 15 millió font (17.345.700 euró) összegű pályázati támogatásának köszönhetően a Cylch-Wales Közösségi Újrafeldolgozási Hálózat kezdeményezésére létrejött egy „Újrafeldolgozási Mintaprogram”. A mintaprogram lényege, hogy bemutassa a Cleanstream hulladékgyűjtési rendszerben rejlő lehetőségeket és hatásokat, mint módszert, amellyel kiváló újrafeldolgozási arányokat lehet elérni.
Newport egyike volt annak a 11 helyi önkormányzatnak, amely sikeresen pályázott a támogatásra, és belevágott a Cleanstream hulladékgyűjtési rendszer megvalósításába. A Wastesavers tanult az előző projektekből és kísérletekből. Például, hogy mennyire fontos, hogy ne kössenek kompromisszumot a hulladékgyűjtési rendszer tervezése során, és hogy mindig a begyűjtött anyagok minőségét részesítsék előnyben a mennyiség helyett.

A walesi önkormányzatok a webalapú WasteDataFlow rendszerben rögzítik az adataikat, amely az Egyesült Királyság helyi hatóságainak települési hulladékkal kapcsolatos rendszere. A cél egy olyan rendszer létrehozása a helyi hatóságok számára, amely az átláthatóság, a könnyű használat és a helyi adatok kezelése terén hozzáadott értéket hordoz. 2018 óta a WasteDataFlow és ezáltal Newport is átvette az EU újrafeldolgozási grafikonokra és adatokszámításra vonatkozó új módszertanát.

A Cleanstream hulladékgyűjtési rendszer 10 alapelven nyugszik, ezek bármely szelektív hulladékgyűjtési rendszer sikerét megalapozhatják:

1. A végső cél a nulla hulladék, és minden rendszert úgy kell megtervezni, hogy ezt a célt ne veszélyeztesse.
2. Szigorúan ragaszkodni kell a hulladékhierarchiához, amely a hulladékcsökkentést és az újrahasználatot teszi az első helyre, az újrafeldolgozás csak ezután következik. Ezért a hulladék minimalizálására kell törekedni, és elsősorban a megelőzést célzó intézkedéseket kell erősíteni az újrafeldolgozással szemben.
3. A háztartások a lehető legtöbb anyagot elkülönítve gyűjtik, és szakemberek biztosítják a minőségi begyűjtést azáltal, hogy a lehető leghamarabb ellenőrzik a gyűjtőedények tartalmát és minőségét.
4. A keletkezési helyen elkülönített újrafeldolgozható/komposztálható anyagokat sokkal gyakrabban gyűjtik, mint a maradékhulladékot, és nagyobb edény jár az újrafeldolgozható anyagoknak, mint a maradékhulladéknak.
5. A résztvevő háztartások számának maximalizálása és a begyűjtő rendszer biztos használata érdekében folyamatos szemléletformálásra van szükség.
6. Minden begyűjtési és újrafeldolgozási rendszert a helyi hatóságokkal és közösséggel egyeztetve, formális és jogilag kötelező érvényű szerződések alapján kell megtervezni, megvalósítani és működtetni.
7. A méretes elektromos és elektronikai hulladékot és az egyéb speciális hulladékokat úgy kell gyűjteni és tárolni, hogy alkalmasak maradjanak az újrahasználatra, és biztosított legyen a vonatkozó jogszabályoknak, pl. az EU-s irányelveknek való teljes megfelelés.
8. A munkakörnyezetben minden esetben előnyt élvez az egészség és a biztonság megőrzése.
9. A rendszerben minden munkakörben versenyképes fizetést és feltételeket kell biztosítani.
10. Az alapelveket egyformán kell alkalmazni a maradékhulladék 3 fő forrásának mindegyikében – a házhoz menő begyűjtéskor, a lakossági hulladéklerakó pontokon és a terjedelmes hulladékok kérésre történő begyűjtésekor.

NEWPORT SZELEKTÍVHULLADÉK-GYŰJTÉSI RENDSZERÉNEK MŰKÖDÉSI ÉS LOGISZTIKAI FOLYAMATAI

Az önkormányzati hulladékgyűjtő rendszerek jó működése szempontjából kulcsfontosságú a járművek kialakítása és felszereltsége. Newportban speciális gyűjtőjárműveket használnak, amelyekben elkülönített tárolók vannak a házak előtt begyűjtött minden egyes hulladékáram számára. A zárt tárolókban gyűjtés közben nem tudják beszennyezni egymást a gyűjtött anyagok, így megmarad az értékük.

A begyűjtést végző csapat képzett szakemberekből áll, akik felismerik, ha egy anyag nem megfelelő gyűjtőedénybe került, és a rendszer azért működik olyan hatékonyan, mert a nem megfelelő anyagokat otthagyják ahelyett, hogy a teherautóra tennék. Így megértetik a lakókkal, mely anyagokat lehet újrafeldolgozni a szelektívhulladék-gyűjtési rendszerben, és melyeket nem.

2. kép: Zero Waste Wales

Az otthoni szelektáláshoz jellemzően két dobozt, egy szövetzsákot és az élelmiszer-hulladék utcára helyezéséhez egy 25 literes, zárható tetejű dobozt biztosítanak. A begyűjtést az alábbi kategóriákban végzik:

- Piros zsák = műanyag, fém, fólia
- Zöld doboz = kartonpapír, italoskarton, befőttesüveg
- Kék doboz = papír, textil, apró elektronikai cikkek

2019-ben 65.808 háztartást tartottak nyilván Newportban. A Wastesavers valamennyi newporti háztartás számára heti rendszerességgel házhoz menő gyűjtést biztosít minden anyagáram esetében, kivéve a kerti zöldhulladékot, amelyet a vegyes hulladékkal együtt kéthetente visznek el. A háztartások 120, 180 vagy 240 literes, kerékkel felszerelt kukát igényelhetnek attól függően, hogy hány fő lakik a házban.

A newporti tapasztalatok szerint fontos, hogy csökkentsék a maradékhulladék gyűjtésére szolgáló kukák méretét, mindeközben hangsúlyozni és ösztönözni kell a szelektív gyűjtőedények használatát.

A terjedelmes és házhoz menően nem gyűjtött hulladékot hulladékgyűjtő udvarokban adhatják le a lakók.

Emellett csekély összeg ellenében a háztartások kérhetik, hogy gyűjtsék be a náluk keletkező hulladékot. A kerti hulladékot márciustól decemberig kéthetente gyűjtik a fent említett módon, ezenkívül a newporti tanács a három év alatti gyermeket nevelő családok, valamint az inkontinenciabetétet és hasonló termékeket használó lakók számára biztosítja a pelenka és a higiéniai termékek begyűjtését.

Nagyobb társasházakban a nagyobb mennyiségű hulladék kezeléséhez 660 literes edényeket használnak.

Minden edény egyértelmű címkékkel és jelzésekkel van ellátva, amelyek messziről és a használat helyén is jól láthatók: ennek fontos szerepe van a beszennyeződés csökkentésében.

A nem megfelelő edénybe dobásból származó szennyeződés lehetőségét azzal is igyekeznek csökkenteni, hogy az edények némelyikét kisebb bedobónyílással látják el.

Például fontos, hogy a papír és a karton könnyen az edénybe dobható legyen, de védik a műanyaggyűjtő edényeket. Ahol kell, az edényeket helyben lelakatolják.

A NAGYFOKÚ SZELEKTÁLÁSI ARÁNY FENNTARTÁSA A SŰRŰN LAKOTT ÖVEZETEKBEN

A newporti városi tanács az elmúlt 10 évben a többszintes épületekben és a társasházakban közösségi szelektív-hulladék-gyűjtő pontokat létesített. Egy társasházban jellemzően 6-18 lakás van. Napjainkban 445 ilyen közösségi szelektívhulladék-gyűjtő pont létezik városszerte, amelyet nagyjából 7000 háztartás használ. A városi tanács az újrafeldolgozási célszámok elérése érdekében a többszintes és az alacsonyabb épületek lakóit is kötelezi, hogy a heti begyűjtésig szelektálják az újrafel-dolgozható hulladékot a megfelelő kukákban.

Newport lakásban élő polgárai négy különböző kerekes kukát kapnak a közösségi szelektívhulladék-gyűjtő pontokra, a papír/kartonpapír, a fém/műanyag, az üveg és az élelmiszer-hulladék gyűjtésére.

Az üveget mindig 240 literes kukákban gyűjtik, a többi edény méretét azonban ahhoz igazítják, hogy hány lakást kell kiszolgálnia, egyes esetekben 360 literes kukát használnak a többi anyagáramhoz.

3. kép: Zero Waste Wales

KÉNYSZERÍTŐ INTÉZKEDÉSEK CSAK VÉGSŐ MEGOLDÁSKÉNT

A newporti városi tanács tájékoztatja és figyelmezteti a lakókat, mielőtt végső megoldásként kényszerítő intézkedéseket alkalmaz. Akik túlcsorduló kukákat vagy extra zsákot tesznek ki, először tájékoztatót kapnak a szelektálás mikéntjéről. Ha ez másodszorra is megtörténik, figyelmeztetik a háztartást, és az extra hulladékot nem viszik el, így a biztonságos újrafeldolgozás vagy ártalmatlanítás felelőssége a lakót terheli.

Emellett segítő szándékkal a tanács tisztviselője is felkeresheti a lakókat, hogy felvilágosítást adjon a hulladék szelektálásáról és az újrafeldolgozásról. Ha harmadszorra is túlcsorduló kukával találkoznak begyűjtés közben, hivatalos felszólítást küldenek a szabálysértőnek, aki, ha így sem tartja be a feltételeket, az elkövetkező 12 hónapban fix 100 font (115 euró) bírsággal sújtható.

4. kép: Szabad felhasználású kép

A KÖZÖSSÉG BEVONÁSA

A Wastesavers mindig is nagyon hatékonyan juttatta el üzeneteit a newporti közösséghez. Közösségi szervezetként tekintenek rájuk, amely mindig kellő időt szán a szemléletformáló kampányokra, és annak bemutatására, miként, mikor, hol és főként miért javasol olyan változtatásokat, amelyekhez a szokások megváltoztatása is elengedhetetlen. A Wastesavers szemléletformáló intézménye szoros kapcsolatot ápol minden newporti iskolával. Hogy segítsék a megértést, a hulladékválogató üzemben galériát rendeztek be, amelyben a látogatók végignézhetik az ömlesztési és tárolási folyamatokat, amelyek során a tiszta anyagokat előkészítik az újrafeldolgozópiac számára.

A newporti tanács felismerte, mennyire fontos, hogy több hónapon keresztül minden eszközt megragadva, és a költségvetésből jelentős összeget erre áldozva formálják a közösség gondolkodását. A rendszer bevezetésének első három évében a Wastesavers javaslatára a teljes költségvetés 25%-át szemléletformálásra költötték. Fontos volt, hogy nagyon világosan és részletesen elmagyarázzák, mi fog történni az új szolgáltatás bevezetésével, és indokolják, miért szükséges változtatni – az embereknek tudniuk kell, miért változik a rendszer, és hogy nem csak a bolygó megmentéséről van szó.

A Wastesavers egyik csapata iskolákat, közösségi házakat, nyilvános rendezvényeket, vásárokat, bolhapiacokat látogatott, cikkeket írt a helyi újságokba, illetve megszólalt a helyi rádió- és TV-csatornákon. Amikor az első 55 literes dobozokat kiszállították – általában szombaton, amikor mindenki otthon volt – a gyerekek már várták az érkezésüket, és segítettek a csapatnak az osztásban.

A Newportban elért eredmények még lenyűgözőbbek, ha figyelembe vesszük, hogy a jelenlegi walesi kormány nem alkalmaz semmiféle ösztönzőt vagy szankciót (pl. a megtermelt hulladék mennyisége utáni fizetési rendszert) a települési szilárdhulladékra vonatkozóan. Ezért az itt elért magas újrafeldolgozási arány kizárólag az utcai szelektívhulladékgyűjtési modell bevezetésének köszönhető, amelyben nagy jelentőséget kapott a közösség bevonása és szemléletének formálása.

TÉNYEK ÉS SZÁMADATOK

Amint az alábbi táblázat mutatja, Newport szelektívhulladék-gyűjtési rendszere azt eredményezte, hogy az újrahasznosítási arány a 2012/13-as 48%-ról 2019-re 61%-ra emelkedett. 2020-ban ez az arány még tovább nőtt (66%-ra), ami tovább erősíti Newport „újrahasznosítási bajnoki" státuszát, és bizonyítja a szelektív hulladékgyűjtési rendszerek hatását.

	2012	2014	2017	2019
Összes keletkezett és begyűjtött TSZH (tonna)	65.802	68.327	71.146	74.620
Újrahasználatra és újrahasznosításra került TSZH (tonna)	17.967 (27.3%)	22.436 (32.8%)	26.071 (36.6%)	31.353 (42.2%)
Komposztált TSZH (tonna)	13.435 (20.4%)	11.845 (17.3%)	11.601 (16.3%)	14.149 (19%)
Maradékhulladék (tonna)	34.490 (52.3%)	34.046 (49.9%)	33.473 (47.1%)	29.019 (38.8%)

1. táblázat: Számadatok a települési szilárdhulladékról (TSZH) Newport városában. Forrás: Stats Wales

> ***A klímaválság idején nagyon bátorító, hogy Newport és Wales egésze példát mutat a hulladékmentes életmódban - a megelőzés, az újrahasználat és az újrahasznosítás tekintetében egyaránt. A Wastesavers, a Newporti Városi Tanács és a város lakói között kialakult partnerség olyan modellt hozott létre, amelyet Wales többi része is mindinkább követ. A háztartások elkülönített hulladékáramokat helyeznek ki az utcára, a szemét begyűjtői pedig tovább válogatják a hulladékot. A rendszer rendkívül hatékony, világszínvonalú teljesítményt nyújt, és alacsony költségekkel jár. Az elért siker azonban nem csökkentette a lelkesedést és nem apasztotta el a fejlesztési ötleteket. Newport hulladékpolitikája egyre hatékonyabbá fog válni."***
>
> **John Griffiths MS, a Senedd (walesi parlament) tagja Kelet-Newportot képviselve**

Év	Népesség	Összes keletkező TSZH (tonna)	Kg/lakos/év kalkuláció
2012	146.275	65.802	449.85
2013	146.741	70.334	479.30
2014	147.119	68.327	464.43
2015	147.958	71.453	482.92
2016	149.478	70.314	470.39
2017	151.485	71.146	469.65
2018	153.302	72.692	474.17
2019	154.676	74.620	482.42

2. táblázat: Az elmúlt évtizedben Newport lakosaira jutó összes települési szilárd hulladék (TSZH).
Forrás: Stats Wales

Hatékony begyűjtési és újra-hasznosítási rendszerének köszönhetően Newportban az egyik legalacsonyabbak a háztartásonkénti hulladékköltségek Walesben, és a legolcsóbb szolgáltatást nyújtja a városi területen élő lakosok számára, amint azt a következő oldalon található grafikonok is mutatják.

Azáltal, hogy alacsonyabb díjat kell fizetni a hulladék lerakóba vagy égetésre történő szállításáért, továbbá a kiváló minőségű újrahasznosítható anyagok értékesítéséből származó bevételek növelése okán a Newporti Tanács évente többszáz fontot tud megtakarítani a helyi lakosoknak az alacsonyabb adók révén.

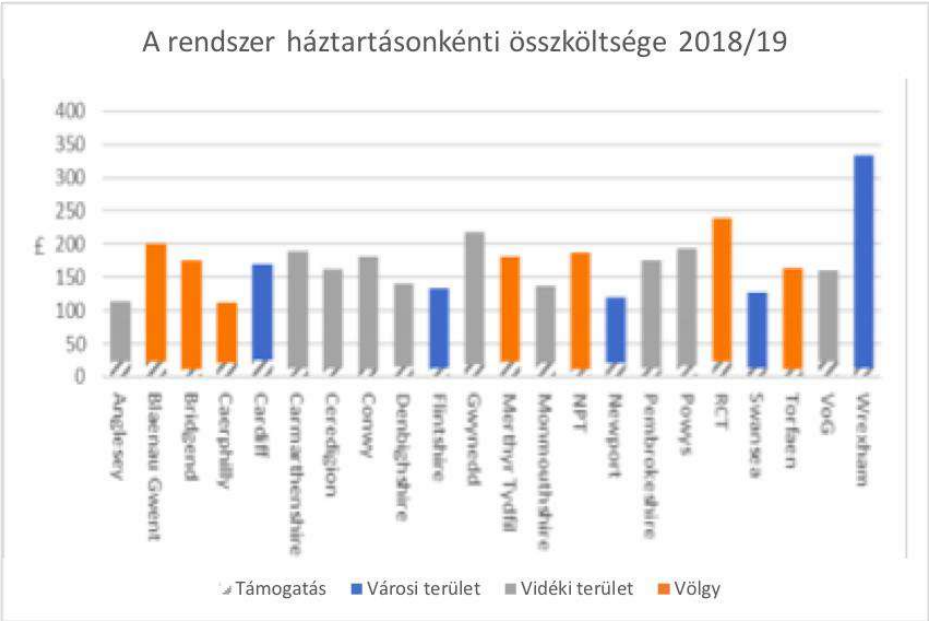

1. ábra: A rendszer háztartásonkénti összköltsége 2018/19 Forrás: Wales Waste Finance Data Report - 2020. július

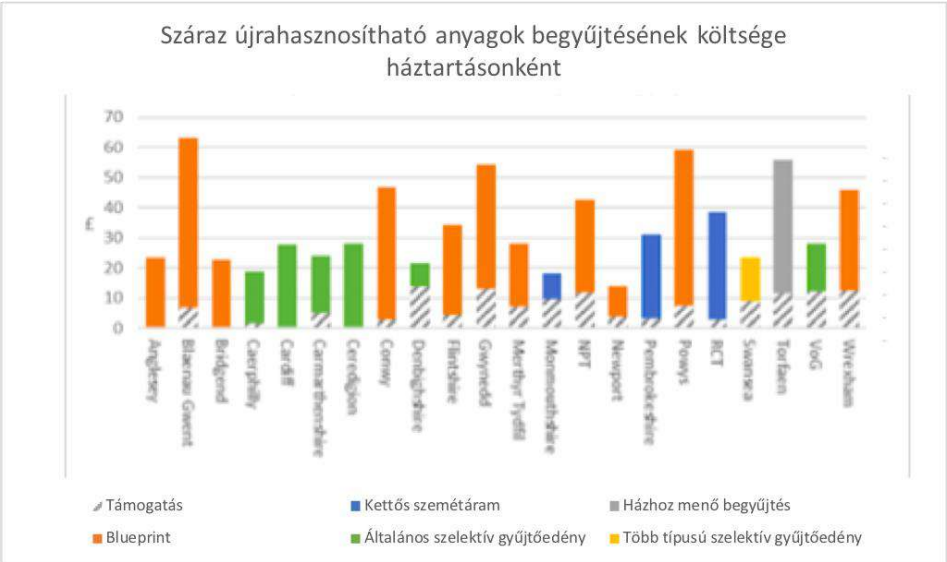

2. ábra: - Száraz újrahasznosítható anyagok begyűjtésének költsége háztartásonként. Forrás: Wales Waste Finance Data Report - 2020. július

AZ ÚJRAFELDOLGOZÁSON TÚLMUTATÓ TÖREKVÉSEK

Newport és a Wastesavers továbbra is első számú célnak tekinti a hulladék csökkentését. A városi tanács például nemrég 180 literről 120 literre csökkentette a maradékhulladék begyűjtésére szolgáló kukák méretét kétheti ürítés mellett. Mindennek célja az újrafeldolgozás további ösztönzése. A rendeletmódosításnak komoly pozitív hatása volt az újrafeldolgozási arányra, 16,5%-os emelkedést tapasztaltak.
Ezenkívül a helyi hulladékmegelőzés ösztönzése érdekében a Wastesavers két kiskereskedelmi üzletet is működtet Newportban, amelyben a lakosok eladományozhatják használt cikkeiket, vagy újrahasználatra alkalmas dolgokat vásárolhatnak. A Wastesavers 24 alkalmazottat foglalkoztat az újrahasználati tevékenységek elvégzésére, őket egy 103 főből álló önkénteshálózat segíti. Munkájuknak köszönhetően 2019-ben 671 tonna újrahasználható cikket sikerült megmenteni a hulladékká válástól, ami az elmúlt évhez képest csaknem 30%-os növekedést jelent.

1990 óta Newport népessége a második legnagyobb növekedést mutatta Walesben, 2015 óta pedig itt növekedett leginkább a lakosok száma. 1991 óta a népesség több mint 14%-kal, kb. 19.000-rel nőtt, így 2019 közepére becslések szerint elérte a 154.676 főt. Mindemellett a newporti lakosok foglalkoztatottsága és jólléte is emelkedett. Bár Newport hulladékgyűjtési és újrafeldolgozási rendszere világszerte az egyik legjobban működő modell, a növekedés miatt még inkább fontos, hogy figyelmünket a hulladékmegelőzésre fordítsák.

MIT TANULHATUNK A NEWPORTI TAPASZTALATOKBÓL?

Newport tapasztalataiból számos kulcsfontosságú tanulság vonható le, és több ajánlás is megfogalmazható.

Először is, a helyi hatóságok számára elengedhetetlen, hogy olyan hulladék-megelőzési stratégiát készítsenek és fogadjanak el, amely jogilag kötelező erejű, jogszabályban rögzített célokat tartalmaz. Épp azért, hogy a célokhoz valódi elszámoltathatóság és végrehajtási erő legyen rendelve. Ugyanakkor minden önkormányzat számára, amely szankciókat fontolgat, ajánlott legalább 5 év felkészülési időt adni a megfelelésre, mivel a szokások megváltoztatása időbe telik, és ezt támogatni kell, nem pedig büntetni.

Másodszor, a helyi hatóságoknak a lehető leghamarabb meg kell kezdeniük az élelmiszer-hulladék elkülönített gyűjtését a szelektív gyűjtési rendszer bevezetése keretében. Ha az ilyen típusú hulladékot eltávolítjuk a háztartási hulladékgyűjtőből, akkor a kuka eleve tisztább és kevésbé büdös lesz, így a többi hulladék gyűjtése optimalizálható.

Annak ellenére, hogy az élelmiszer-hulladék szelektív gyűjtése ma már széles körben elfogadott Walesben, egy 2015-ös hulladékösszetétel-elemzés megállapította, hogy a maradék-hulladék 24,8%-a ételmaradék volt, ami jól mutatja, hogy az élelmiszer-hulladék szelektív gyűjtésének biztosításával folyamatosan csökkenteni lehet a maradékhulladékok mennyiségét. Az élelmiszer-hulladék elkülönített gyűjtésének kötelezővé tételét ki kell egészíteni a házi komposztálás erőteljes és széles körű népszerűsítésére irányuló szabályozással.

> ***Természetesen vannak még kihívások és fejlesztési lehetőségek a rendszerben. Továbbra is van egy kisebbség, aki nem csatlakozott, és még mindig akadnak olyanok, akik hibáznak. Ha például az emberek 90%-a az esetek 90%-ában 90%-ig helyesen cselekszik, akkor a számítás végeredménye 0,9x0,9x0,9, ami 73%-os újrahasznosítási arányt jelent. A kihívás tehát az, hogy a lakosság utolsó 10%-át is megnyerjük az ügynek, és kiküszöböljük a 10%-ban elkövetett hibákat."***
> **Mal Williams, Zero Waste Wales**

Minden kerttel rendelkező házat ösztönözni kell a rendelkezésükre álló szerves anyagok hasznosítására. Azok számára, akiknél nem keletkezik sok kerti hulladék, az olyan megoldások, mint a közösségi komposztálás, a gilisztakomposztálás vagy akár az emésztőberendezések, nagyon hatékonyak lehetnek.

Harmadrészt kulcsfontosságú, hogy időt és energiát fektessünk a gyermekek korai okítására, mivel ők fogják nevelni a szüleiket. Az iskolák két okból is kulcsfontosságú célpontok. Nyilvánvalóan nagy mennyiségű hulladékot termelnek, és beszerzési szolgáltatásaik révén nagy hatással lehetnek az iskola és partnerei által termelt hulladék mennyiségére. Továbbá a kisgyermekek oktatásával nemcsak a környezettudatos megoldásokat építjük beléjük – ők is hazaviszik ezt az üzenetet, hogy segítsenek megváltoztatni a szüleik és a tágabb család viselkedését.

Negyedrészt a sikeres zero waste stratégiák azok, amelyek már a kezdetektől fogva jelentős összegeket fektetnek a kommunikációba és a közösséggel való együttműködésbe. A hatóságoknak el kell mondaniuk az embereknek, hogy miért változik a rendszer, és végig érdemben konzultálniuk kell velük – hogyan lehet a rendszert úgy kialakítani, hogy az a lehető legjobban illeszkedjen mindennapi életükhöz és támogassa azt –, visszajelzéseiket és aggályaikat pedig figyelembe kell venni a hulladékmentes stratégia megtervezése és végrehajtása során. Kulcsfontosságú például annak biztosítása, hogy minden háztartás a saját szükségleteinek megfelelő térfogatú kukát kapjon: ezek akár háztartásonként eltérőek és különbözőek lehetnek.

Összességében elmondható, hogy van néhány közös vonás, amely Európa leghatékonyabb újrahasznosítási rendszereivel rendelkező településein is jellemző, és amely Newport esetében is igaz. Ezek a következők: Szigorú előírások és célok, amelyek segítenek a megbízható rendszer megteremtésében; erős partnerség a nemzeti, regionális irányítók és az önkormányzatok között. Közbizalom és „felelősségvállalás” a hulladékkal kapcsolatos kérdésekben. A hulladékkérdéskör integrált megközelítése és a kormányzás minden szintjén alkalmazott egységes üzenet.

Cardiff nem Koppenhága, és Newport nyilván nem Nizza. A „közbizalom” és a „felelősségvállalás” kiépítése, ill. a „partnerségi megközelítés” révén a „biztonság rendszerének” megteremtésére vonatkozó alapelvek azonban bármelyik európai régióban érvényesek és hatásosak. Ezek az elvek képezik a nulla hulladékra vonatkozó keretrendszer alapját, amelyből kiindulva a politikákat a helyi körülményekhez kell igazítani.

NEWPORT ÉS WALES JÖVŐBELI TERVEI

A Newporti Tanács és a walesi kormány nem elégszik meg a jelenlegi teljesítményükkel, és folytatják rendszereik optimalizálását, aminek kulcsfontosságú része az ambiciózus, jogilag kötelező érvényű újrahasznosítási célszámok kitűzése. A nemzeti hulladékgazdálkodási terv jelenleg azt írja elő, hogy a helyi hatóságoknak 2024/25-re 70%-os újrahasznosítást kell teljesíteniük, ami meghaladja az EU-tagállamokban 2025-re előírt 55%-os arányt.

2020-ban, tíz évvel az „Útban a hulladékmentesség felé" stratégia indulása után a walesi kormány megkezdi a „Túl az újrahasznosításon" elnevezésű stratégiáját. Ez 2021. március 2-án jelent meg, és az a célja, hogy hozzájáruljon a hulladékmentes, nettó zéró szén-dioxid-kibocsátású, az erőforrásokból méltányosan részesedő Wales megteremtéséhez.

Ez például minden bizonnyal magában foglalja majd az újrafeldolgozási cél 80%-ra történő növelését 2034-35-re, míg az Útban a hulladékmentesség felé című dokumentumban szereplő cél szerint 2049-50-re az újrafeldolgozási cél 100% lesz.

A javasolt stratégia magában foglalja a csomagolóanyagokra vonatkozó kiterjesztett gyártói felelősségvállalás (EPR) elvét, az italcsomagolásokra vonatkozó betétdíjas visszavételi rendszert (DRS), az egyszer használatos műanyagtermékek fokozatos kivonásának tilalmát, valamint annak biztosítását, hogy a Walesben keletkező hulladékot ne exportálják a határokon túlra.

5. kép: Zero Waste Wales

A Zero Waste Europe célja Newport esettanulmányának publikálásával az, hogy bemutassa mint legjobb gyakorlati példát arra, hogyan lehet hatékony szelektívhulladék-gyűjtési rendszereket kialakítani és megvalósítani.

Newport példája újra bizonyítékot szolgáltat arra, hogy a leghatékonyabb (a legjobb minőségű és mennyiségű újrahasznosítandó anyagot eredményező) szelektívhulladék-gyűjtési rendszerek, azok, amelyek a mennyiséggel szemben előnyben részesítik a minőséget, és szem előtt tartják a helyi közösséggel való érdemi együttműködést.

Newport története arra mutat rá, hogy a magas újrahasznosítási arány és az alacsony rendszerköltségek kéz a kézben járnak, ha a „nulla hulladék” szemléletet szem előtt tartják. Az első lépés pedig az anyagok házhoz menő szelektív gyűjtésével kezdődik.

SZERZŐK:
Jack McQuibban
Zero Waste Cities Koordinátor, Zero Waste Europe,
jack@zerowasteeurope.eu

Mal Williams
A Zero Waste International Trust &, Zero Waste Wales ügyvezető igazgatója,
mal.williams@zerowastewales.net

ÁTNÉZTE:
Pierre Condamine
A Zero Waste Europe hulladékpolitikai szakértője

Joan Marc Simon
Ügyvezető igazgató, Zero Waste Europe

SZERKESZTŐ:
Rossella Recupero
Kommunikációs munkatárs, Zero Waste Europe

FORDÍTOTTA:
Csörgő Viktória és Szabó György
Humusz Szövetség

További információkért kérjük látogasson el ide: zerowastecities.eu

Képek: Zero Waste Wales

A Zero Waste International Alliance-ot azért hozták létre, hogy a hulladéklerakók és a hulladékégetés alternatíváit népszerűsítse, és hogy felhívja a közösségek figyelmét azokra a társadalmi és gazdasági előnyökre, amelyeket akkor lehet elérni, ha a hulladékot olyan erőforrásnak tekintik, amelyre munkahelyeket és üzleti lehetőségeket lehet építeni. A Zero Waste International Alliancene nmzetközi, nemzeti és helyi szinten működik, és a társadalom valamennyi szektorát bevonja a munkájába. A Zero Waste Wales egy olyan cég, amelyet azért jegyeztek be, hogy a Zero Waste International Alliance globális erőfeszítésének részeként előmozdítsa a nulla hulladék elérését Walesben.

A Zero Waste Europe egy közösségeket, helyi vezetőket, vállalatokat, szakértőket és aktivistákat tömörítő európai hálózat, amely célul tűzte ki, hogy kiiktatja a hulladékot társadalmunkból. Arra bíztatjuk a közösségeket, hogy gondolják újra az erőforrásokkal való kapcsolatukat, alakítsanak ki tudatosabb életmódot és fenntarthatóbb fogyasztási mintákat, és gondolkodjanak körforgásokban.

A Zero Waste Europe hálával fogadta az Európai Unió anyagi támogatását. Az útmutató tartalmáért a Zero Waste Europe-ot kizárólagos felelősség terheli. A tartalom nem feltétlenül tükrözi a fent nevezett támogató véleményét. A támogató nem tehető felelőssé az itt fellelhető információk esetleges felhasználásáért.

ZERO WASTE EUROPE

HUMUSZ szövetség